

De to vandringsmænd

Fra Grimms Eventyr

Bjerg og dal mødes aldrig, men det gør menneskene, de gode og de onde. Således kom også engang en skrædder og en skomager på vandring sammen. Skrædderen var en lille køn fyr, glad og i godt humør. Da så skomageren kom gående, og han på hans ransel kunne se, hvad hans håndværk var, gav han sig til at synge en smædevise:

»Stik ind, træk ud, smør beg derpå, og glem ej pløkken ned at slå.«

Skomageren kunne ikke tåle spøg. Han satte et ansigt op så surt som en eddikebrygger og gjorde mine til at gå løs på skrædderen. Men den lille fyr gav sig til at le, rakte ham sin flaske og sagde: »Det var ikke så slemt ment. Skyl hellere galden ned.« Skomageren tog en ordentlig slurk, og hans ansigt begyndte at klare op. Han gav skrædderen flasken tilbage og sagde: »Ja, jeg har jo ordentlig smagt på varerne. Man snakker saa meget om alt det drikkeri, men ikke om den store tørst. Skal vi følges?« »Lad os bare det,« sagde skrædderen, »hvis du vil med ind til den store by, hvor vi kan få ordentligt arbejde.« »Ja, det er netop det, jeg vil,« sagde skomageren, »i en lille by er der ikke noget at tjene, og på landet holder folkene mest af at gå barfodede.« De gik så videre sammen og satte hele tiden det ene ben foran det andet, ligesom lækatten i sneen.

Tid havde de begge to fuldt op af, men ret meget at putte i munden havde de jo ikke. Da de kom til byen, gik de rundt og hilste på deres kammerater, og da skrædderen så glad og fornøjet ud med sine friske, røde kinder, gav de ham allesammen gerne noget. Når lykken var ham rigtig god, gav mesterens datter ham et kys med på vejen. Når han traf sammen med skomageren igen, havde han altid noget med i sin ransel. Skomageren var misundelig og satte et surt ansigt op. »Jo større skælm, jo større lykke,« sagde han. Men skrædderen lo og sang og delte alt, hvad han fik, med sin kammerat. Når han blot havde et par øre i lommen, krævede han rask væk ind og slog af glæde i bordet, så glassene dansede, og hans valgsprog var: »Hvad der kommer let, går let.«

Da de havde vandret i nogen tid, kom de til en stor skov, og gennem den gik vejen til hovedstaden. Der gik to stier, den ene blev man færdig med på to dage, den anden tog en hel uge, men ingen af dem vidste, hvilken der var den korteste. De satte sig under et egetræ og talte om, hvad de skulle gøre, og hvor meget brød de skulle tage med. »Man må tænke en lille smule ud over øjeblikket,« sagde skomageren, »jeg tager brød med til syv dage.« »Sikken en ide,« sagde skrædderen, »vi kommer jo til at slæbe som bæster og kan ikke røre os. Jeg stoler på Gud og bryder mig ikke om resten. Pengene i min lomme er lige så gode om sommeren som om vinteren, men når det er varmt, bliver brødet både tørt og skimlet, og så skulle man oven i købet slide sin gode frakke i stykker. Hvorfor skulle vi ikke kunne finde den rigtige vej. Tag brød til to dage og lad det så være godt.« De købte sig så hver noget brød og gik på lykke og fromme ind i skoven.

Der var så stille som i en kirke. Ikke en vind rørte sig, man hørte ikke bækkens brusen eller fuglenes sang, og ikke en solstråle trængte gennem det tætte løv. Skomageren sagde ikke et ord. Brødet, som han bar på ryggen, tyngede ham sådan, at sveden løb ned over hans mørke, gnavne ansigt. Skrædderen var i godt humør, sprang af sted, peb i et blad eller sang og tænkte: »Gud må glæde sig i sin himmel over, at jeg er så glad.« De drog af sted i to dage, men da skoven slet ikke så ud til at tage nogen ende, og skrædderen havde spist sit brød, sank hans humør dog lidt. Han tabte alligevel ikke modet, men stolede på Gud og sin lykke. Om aftenen lagde han sig sulten til at sove under et træ, og næste morgen stod han sulten op. Således gik den fjerde dag, og når skomageren satte sig på et fældet træ og spiste, måtte skrædderen nøjes med at se til. Når han bad om et lille stykke brød, lo den anden hånlige og sagde: »Du har altid været i så godt humør. Nu kan du engang prøve, hvordan det er at være ked af det. Den, der synger om morgenen,

kommer til at græde inden aften.« Han havde slet ingen medlidenhed, og den femte dag kunne skrædderen ikke stå på benene og var så mat, at han næsten ikke kunne sige et ord. Hans kinder var helt hvide og hans øjne røde. »I dag skal du få et stykke brød,« sagde skomageren, »men kun på den betingelse, at jeg får lov til at hugge dit højre øje ud.« Den stakkels skrædder, der gerne ville beholde livet, vidste ikke, hvad han skulle gøre. Han græd endnu engang med begge øjne, og den onde skomager stak så det højre ud med en skarp kniv. Skrædderen kom i tanker om, hvad hans mor havde sagt, når han slikkede i spisekammeret »Spis, hvad du vil, og lid, hvad du skal.« Da han havde spist det dyrekøbte brød, glemte han sin sorg og trøstede sig med, at han jo nok kunne se med det andet øje. Men den sjette dag sled sulten igen hans tarme. Om aftenen faldt han om ved et træ, og den syvende morgen var han så mat, at han ikke kunne stå op, og døden lå allerede og lurede på sit bytte. »Jeg vil være barmhjertig imod dig,« sagde skomageren så, »du skal igen få noget brød, det vil sige, du skal give noget for det, jeg vil have lov til at stikke dit venstre øje ud.« Nu indså skrædderen, hvor letsindig han havde båret sig ad, bad Gud om tilgivelse og sagde: »Gør det så kun, jeg vil finde mig deri, men husk på, at Gud ikke dømmer i samme øjeblik, men at der kommer en stund, da din onde gerning bliver straffet. Jeg har ikke fortjent det af dig. I de gode dage har jeg delt med dig, hvad jeg havde. Mit håndværk er sådan, at jeg skal sy sting på sting. Når jeg ingen øjne har, kan jeg ikke mere sy, og så må jeg gå ud og tigge. Lad mig kun ikke ligge ene og blind her, så dør jeg jo af sult.« Men den onde skomager tog kniven og stak hans venstre øje ud. Så gav han ham et stykke brød og en stok og førte ham med sig.

Da solen sank kom de ud af skoven, og udenfor på marken stod en galge. Derhen førte skomageren den blinde skrædder, lod ham ligge og gik sin vej. Af træthed, sult og smerte faldt den stakkels mand i søvn og sov hele natten. Ved morgengry vågnede han, men vidste ikke, hvor han var. I galgen hang to slyngler, og på deres hoveder sad to krager. Den ene sagde: »Er du vågen, bror?« »Ja,« svarede den anden. »Så skal jeg fortælle dig noget,« sagde den første. »Den dug, der er faldet i nat her fra galgen, har en mærkelig egenskab. Hvis en blind vasker sig med den, får han sit syn tilbage. De skulle bare vide det, alle de folk, der har opgivet at komme til at se igen.« Da skrædderen hørte det, tog han sit lommetørklæde, gjorde det vådt af duggen på græsset og vaskede sine øjenhuler dermed. Straks fik han et par gode, klare øjne. Kort tid efter steg solen op bag bjergene, og skrædderen så nu, at lige foran på sletten lå den store hovedstad med prægtige porte og hundrede tårne. De gyldne kupler og kors begyndte at gløde i solen. Han kunne se alle bladene på træerne, fuglene, der fløj forbi, og myggene, som dansede i luften. Han tog en synål op af lommen, og da det gik lige så let som før med at træde den, hoppede hjertet i livet på ham af glæde. Han kastede sig på knæ, takkede Gud for hans godhed og bad sin morgenbøn. Han glemte heller ikke at bede for de stakkels syndere, som hang derhenne og blev svunget frem og tilbage af vinden som knebelen i en klokke. Så tog han sin ransel på nakken, glemte snart al sin sorg og gik fløjtende og syngende videre.

Det første, levende væsen, han mødte, var et brunt føl, som sprang omkring på marken. Han greb det i manken og ville svinge sig op på det, men føllet bad, om det måtte beholde sin frihed. »Jeg er ung endnu,« sagde det, »og også en lettere skrædder end du knækker min ryg. Lad mig løbe, til jeg er blevet stærk. Jeg kan måske gengælde dig det engang.« »Stik bare af,« sagde skrædderen, »du er jo heller ikke andet end en springfyr.« Han gav den et rap med pisken over ryggen, så den af glæde slog ud med benene og sprang over hække og grøfter.

Skrædderen havde imidlertid ikke fået noget at spise siden dagen før. »Solen er nok god for øjnene,« sagde han, »men den putter ikke noget i munden. Det første jeg møder, som blot er nogenlunde spiseligt, det tager jeg.« Lidt efter kom en stork langsomt spankulerende hen over engen. »Stop lidt,« råbte skrædderen og greb den i benet, »jeg ved ikke, om du er til at spise, men jeg er så sulten, at jeg må tage til takke med, hvad jeg kan få. Jeg bliver nødt til at hugge hovedet af dig.« »Det skulle du ikke gøre,« sagde storken, »jeg er en hellig fugl, som ingen gør fortræd, og jeg er til stor nytte. Hvis du lader mig beholde livet, kan jeg måske gøre noget for dig

en anden gang.« »Gå så kun, Stork Langeben,« sagde skrædderen. Storken hævede sig op, lod de lange ben hænge ned og fløj ganske sindigt af sted.

»Hvad skal det dog blive til,« tænkte skrædderen, »jeg bliver mere og mere sulten, og min mave er skrækkelig tom. Det første, jeg nu kan få fat i, skal ikke slippe.« Han så, at der i en dam svømmede et par ællinger. »I kommer jo, som I var kaldet,« sagde han, greb den ene og ville dreje halsen om på den. Den gamle and, der lå inde mellem sivene, begyndte at skrike højt, kom svømmende og bad ham skåne hendes søde børn. »Du tænker slet ikke på, hvor din mor ville græde, hvis der kom en og tog dig og ville slå dig ihjel« »Ti nu bare stille,« sagde den godmodige skrædder, »du skal få lov til at beholde dine børn.« Så satte han igen ællingen ud i vandet.

Da han vendte sig om, så han et gammelt, hult træ. Vilde bier fløj ud og ind. »Nu får jeg straks løn for min gode gerning,« tænkte han. »Honningen skal rigtig smage mig.« Men bidronningen kom flyvende og sagde truende: »Hvis du rører nogen af mit folk eller ødelægger min rede, så skal du rammes af vore brodde, som af ti tusinde glødende nålestik. Men hvis du lader os i fred og går din vej, skal vi en anden gang gøre dig en tjeneste«

Skrædderen så nok, at der heller ikke var noget at stille op her. »Først tre tomme fade og nu nok et,« tænkte han, »det er rigtignok et slemt måltid.« Han traskede så til byen med samt sin slunkne mave, og klokken ringede netop tolv, da han kom til kroen, så bordet var dækket. Han satte sig derind og spiste og drak. »Nu vil jeg se at få noget at bestille,« sagde han, da han var mæt. Han gik ud i byen for at finde en mester, og det lykkedes ham at komme i tjeneste hos en rigtig flink en. Da han havde lært sit håndværk lige fra grunden, varede det ikke længe, før han blev berømt, og alle mennesker ville have deres tøj syet af den lille skrædder. For hver dag, der gik, blev han mere anset. »Jeg kan ikke drive det videre i min kunst,« sagde han, »og alligevel går det bedre for hver dag.« Til sidst blev han endog udnævnt til hofskrædder.

Men underligt går det til her i verden. Samme dag var også hans kammerat, skomageren, blevet udnævnt til hofskomager. Da han så skrædderen igen med to raske øjne, gjorde hans onde samvittighed ham bange. »Det er bedst at få ham aflivet, før han hævner sig på mig,« tænkte han. Men den, der graver en grav for andre, falder selv deri. Da det var blevet fyraften, listede han sig i mørket op til kongen og sagde »Herre konge, skrædderen er en meget hovmodig fyr. Han har påstået, at han kunne skaffe den guldkrone, som er blevet borte for lang, lang tid siden.« »Det ville jeg være meget glad for,« sagde kongen, kaldte næste morgen skrædderen op til sig og befalede ham enten at skaffe kronen eller også for bestandig forlade byen. »En skælm giver mere, end han har,« tænkte skrædderen, »når den gnavne konge forlanger, at jeg skal gøre, hvad intet menneske kan, har jeg ikke lyst til at vente til i morgen. Jeg går straks.« Han pakkede så sin ransel. Men da han var kommet uden for porten, syntes han alligevel, det var kedeligt, at han skulle forlade den by, hvor han sådan havde haft lykken med sig. Han kom forbi den dam, hvor han havde fundet ællingerne, og deres mor sad netop på bredden og pudsede sig om næbbet. Hun kendte ham straks og spurgte, hvorfor han hang sådan med hovedet. »Det vil såmænd ikke undre dig, når du hører, hvordan det er gået mig,« svarede han, og fortalte det til anden. »Er der ikke andet i vejen,« sagde den, »jeg kan hjælpe dig. Kronen er faldet i vandet og ligger nede på bunden. Den skal jeg snart få fat i. Imens kan du brede dit lommetørklæde ud på bredden.« Den dukkede under med sine unger, og fem minutter efter kom den igen. Kronen havde den om halsen, den hvilede på fjerene, og de tolv unger svømmede rundt om og støttede den med næbbene. De svømmede så hen til bredden og lagde kronen på tørklædet. Den var det dejligste, man kunne tænke sig; når solen skinnede på den, strålede den som tusinde ædelstene. Skrædderen bandt de fire hjørner af tørklædet sammen og bragte kronen til kongen, som blev meget glad og gav skrædderen en gylden halskæde.

Da skomageren så, at han ikke havde haft held med sig denne gang, fandt han på noget nyt, gik hen til kongen og sagde: »Den vigtige skrædder påstår nu, at han kan lave et voksslot, nøjagtig

mage til dette her, med alt, hvad her er.« Kongen kaldte på skrædderen og sagde, at han nu skulle lave et sådant slot, og hvis der manglede blot et søm i muren, skulle han, så længe han levede, få lov til at sidde i et mørkt fængsel under jorden. »Det bliver værre og værre,« tænkte skrædderen, »det kan jo intet menneske gøre.« Så tog han sin ransel på nakken og gik. Da han kom til det hule træ, satte han sig der og var jo lidt ked af det. Bierne kom flyvende, og dronningen spurgte, om der var noget galt med hans hals, siden han hang sådan med hovedet. »Nej, det er såmænd andre sorger, der plager mig,« sagde skrædderen og fortalte, hvad kongen havde forlangt af ham. Bierne begyndte at summe og brumme, og til sidst sagde dronningen: »Gå kun hjem nu, men kom igen i morgen på denne tid, og tag et stort tørklæde med, så skal vi nok klare de ærter.« Skrædderen vendte så tilbage til byen. Bierne fløj gennem de åbne vinduer ind i slottet, undersøgte alt på det nøjagtigste, og krøb ind i de mindste kroge. Så vendte de tilbage til skoven og lavede et voksslot i en sådan fart, at det så ud, som om det pludselig voksede op for ens øjne. Om aftenen var det færdigt, og da skrædderen kom næste morgen stod hele det prægtige slot der, og der manglede ikke et søm i væggen og ikke en sten på taget. Det var helt hvidt og duftede sødt som honning. Skrædderen pakkede det forsigtigt ind i sit tørklæde og bragte det til kongen. Han blev meget forbavset, stillede det op i sin største sal og forærede skrædderen et stort stenhus.

Men skomageren opgav ikke sin plan og gik tredie gang til kongen og sagde: »Skrædderen har fået at vide, at vandet i slotsgården ikke vil springe, og han har sagt, at han kan få en stråle frem, så klar som krystal og så høj som en mand.« Kongen sendte bud efter skrædderen og sagde: »Hvis vandet i morgen ikke springer med sådan en stråle, som du har sagt, så skal bøddelen straks gøre dig et hoved kortere.« Den stakkels skrædder betænkte sig ikke længe, men skyndte sig ud ad porten. Tårerne trillede ham ned ad kinderne, for nu gjaldt det jo hans liv. Mens han bedrøvet gik hen ad vejen, kom der en hest løbende. Det var det føl, som han engang havde skænket friheden; det var blevet til en smuk hest. »Nu kan jeg gengælde din godhed,« sagde det. »Jeg ved godt, hvad der er i vejen, men jeg skal nok hjælpe dig. Sæt dig op på min ryg, nu kan jeg bære dig og mere til.« Skrædderen fattede mod igen, sprang op på hesten, og den rendte i galop til byen lige ind i slotsgården. Hurtig som lynet for den tre gange rundt, og tredie gang faldt den om. I samme øjeblik lød der et frygteligt brag. Midt ude i gården rev et stykke jord sig løs og fløj som en kugle op i luften, hen over slottet. Straks efter steg der en stråle op, så høj som en mand til hest, klar som krystal, og solstrålerne brødes i den. Da kongen så det, blev han så forbavset, at han gik ned og omfavnede skrædderen i alle menneskers påsyn.

Men den lykke varede ikke længe. Kongen havde mange døtre, den ene smukkere end den anden, men ingen søn. Den onde skomager gik så for fjerde gang til kongen og sagde: Skrædderen bliver ved at være lige hovmodig. Nu har han sagt, at hvis han ville, kunne han skaffe kongen en søn, der kom flyvende hertil gennem luften.« Kongen lod igen skrædderen kalde og sagde: »Hvis du inden ni dage kan bringe mig en søn, skal du få min ældste datter til kone.« »Det er rigtignok en god løn,« tænkte skrædderen, »det var vel nok værd at vove noget for, men de kirsebær hænger dog for højt. Hvis jeg ville kravle op efter dem, ville grenen vist knække, og jeg faldt ned.« Så gik han hjem og satte sig på bordet og trak benene ind under sig og tænkte over, hvad han skulle gøre. »Det går ikke,« råbte han til sidst, »jeg må af sted, her kan jeg dog aldrig få fred.« Han pakkede sin ransel og gik ud af byen. Da han kom ud på engen, så han sin gamle ven, storken, gå op og ned med en uhyre fornuftig mine. En gang imellem standsede den, betragtede nøje en frø og slugte den så. Da den fik øje på ham, kom den hen og sagde goddag. »Du har nok i sinde at forlade byen, siden du har din ransel på ryggen,« sagde den, »hvor kan det være?« Skrædderen fortalte, hvad kongen havde forlangt af ham. Det kunne han jo umuligt opfylde, og han beklagede sig meget over sit uheld. »Lad det bare ikke sætte dig grå hår i hovedet,« sagde storken, »jeg skal nok hjælpe dig. Jeg har nu i så mange år bragt små børn til byen, så kan jeg vel også få fat i en lille prins. Gå du kun ganske rolig hjem. Og gå så om ni dage op på slottet, så skal jeg komme.« Skrædderen gik hjem, og den niende dag gik han op på slottet. Lidt efter kom storken flyvende og bankede på vinduet. Skrædderen lukkede op. Stork Langeben kom forsigtigt ind og

gik med afmålte skridt hen over det glatte marmorgulv. I næbbet havde den et barn, så dejligt som en lille engel, og det strakte sine små hænder ud imod dronningen. Den lagde det i hendes skød, og hun trykkede og kyssede det og var ude af sig selv af glæde. Før storken fløj af sted, tog den forsigtig sin rejsetaske af skulderen og gav den til dronningen. Den var fuld af tutter med kulørte sukkerkugler, og dem fik de små prinsesser. Den ældste fik ikke noget af det, men hun fik den glade skrædder til mand. »Jeg er til mode, som om jeg havde vundet det store lod i lotteriet,« sagde han, »mor havde dog ret. Hun sagde altid: Den, der tror på Gud og har lykken med sig, vil aldrig komme til at mangle noget.«

Skomageren måtte lave de sko, som skrædderen ville danse med på sin bryllupsdag, og fik så befaling til at forlade byen. Vejen til skoven gik forbi galgen, og da han var træt af vrede og hede, kastede han sig ned der. Da han lukkede øjnene for at sove, kom de to krager farende ned fra de hængtes hoveder og hakkede skrigende øjnene ud på ham. Som en vanvittig rendte han ind i skoven, og der er han vel død af sult, for ingen har set eller hørt noget til ham siden.